

Jaskinie Jury Krakowsko-Częstochowskiej

Jaskinie Jury Krakowsko-Częstochowskiej są efektem erozji skał wapiennych, które powstały w jurze późnej.

Wykopaliska archeologiczne wskazują na ślady człowieka pierwotnego w polskich jaskiniach.

Typowymi przedstawicielami fauny jaskiniowej są **nietoperze**.

Nauka o jaskiniach to **speleologia**.

Do najbardziej charakterystycznych zaliczamy: jaskinie najdłuższe, najgłębsze oraz te, które są udostępnione do zwiedzania z przewodnikiem.

Scharakteryzujemy niektóre z nich.

Jaskinie najdłuższe.

-Jaskinia Wierna – to najdłuższa jaskinia Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej. Liczy 1027 m. Znajduje się w Ostrężniku koło Żarek.

-Jaskinia Wierzchowska Górna – 975 m. Znajduje się w Dolinie Kluczwoły w Wierzchowie. Posiada trzy otwory wejściowe. Jest przystosowana do zwiedzania z przewodnikiem. Podczas badań archeologicznych odkryto tu ślady człowieka z neolitu (ok. 7 tys lat temu) – pozostałości naczyń, narzędzi i inne.

-Jaskinia Szachownica I – 690 m. To główna jaskinia w kompleksie Jaskini Szachownicy. Znajduje się w Wapienniku w Gminie Lipie. Posiada rozwinięcie poziome. Składa się z ośmiu sal i korytarzy. Nie można do niej wchodzić.

-Jaskinia Brzozowa – 645 m. Znajduje się w Ludwinowie w Gminie Niegowa na górze Leszczyna. Jest pozioma i obszerna.

-Jaskinia Niedźwiedzia Górna – 635 m. Znajduje się z Żółtym Potoku, w Gminie Janów, Dolina Wiercicy. Dolne partie są poziome.

-Jaskinia Rysia – 570 m. Znajduje się w Rodakach w Gminie Klucze. Jest trudna do zdobycia, ponieważ posiada dużo progów i studni. Niebezpieczeństwa tej jaskini to: wantowiska (duże bloki skalne) i luźne kamienie.

-Jaskinia Twardowskiego – 500 m. Znajduje się w Dzielnicy VIII Dębniaki w Krakowie, koło Skałek Twardowskich i zbiornika na Zakrzówku. Posiada trzy otwory, skomplikowany system ciasnych korytarzy i nieprzechodnych szczelin.

Najgłębsze jaskinie.

-Jaskinia Studnisko – 77,5 m. To najgłębsza jaskinia Jury. Posiada największą salę. Otwór znajduje się na Sokolej Górze niedaleko Olsztyna.

-**Szeroki Awan** – 59 m. Znajduje się w Jerzmanowicach w dolinie Szklarskiej. Jest bardzo niebezpieczna, ponieważ występuje tutaj ogromne zagrożenie oberwania bloków skalnych. Składa się z dwóch prostopadłych szczelin.

-**Januszkowa Szczelina** – 56 m. Znajduje się w Podlesiu w Gminie Olkusz, na Januszkowej Górze. Rozwinięcie jest pionowe. Liczne półki i mosty skalne grożą oberwaniem.

-**Jaskinia Piętrowa Szczelina** – 45 m. Znajduje się w Mirowie w Gminie Niegowa, na Wielkiej Górze. Posiada rozwinięcie pionowe.

-**Błotna** – 42 m. Znajduje się w Jaroszowcu w Gminie Klucze, w masywie Góry Stołowej. Posiada rozwinięcie pionowe i ciasną studnię wejściową. Istnieje zagrożenie w postaci want i luźnych kamieni.

-**Jaskinia Józefa** – 41,7 m. Znajduje się w Rodakach w Gminie Klucze. Jest trudna do zdobycia ze względu na liczne studnie i progi oraz niebezpieczna z uwagi na wanty i luźne kamienie.

-**Jaskinia Spełnionych Marzeń** – 41,5 m. Znajduje się w Rodakach w Gminie Klucze. Posiada rozwinięcie pionowe. Niebezpieczeństwo stanowią spadające kamienie.

Jaskinie udostępnione do zwiedzania z przewodnikiem.

-**Jaskinia Wierzchowska Górna w Wierzchowie** – To podziemny labirynt, posiadający piękne sale i korytarze. Posiada dwa otwory wejściowe.

-**Jaskinia Łokietka w Ojcowie** – posiada rozwinięcie poziome. Znajduje się w Dolinie Sąspowskiej w Ojcowskim Parku Narodowym. Z tą jaskinią jest związana z **legendą o królu Władysławie Łokietku**, który ukrywał się tutaj przez sześć tygodni przed wojskami czeskiego króla Wacława II. Podobno życie królowi Władysławowi Łokietkowi uratował pająk, który swoją pajęczyną zasłonił otwór jaskini tak, że pościg nie zauważył wejścia. Do jaskini wiedzie szczelina, która prowadzi do Sali Rycerskiej. Stąd można dojść przez korytarze do Sypialni oraz Kuchni. W ostatniej sali można zobaczyć słup naciekowy tzw. Orzeł.

-**Jaskinia Ciemna w Ojcowie** – to wyjątkowo atrakcyjna i cenna pod względem archeologicznym jaskinia, ponieważ 60-50 tyś. lat temu zamieszkiwali tę jaskinię **neandertalczycy**. Znajduje się tutaj system korytarzy i komór, w tym: właściwa jaskinia, Tunel, Ogrojec (skalny dziedziniec) i Oborzysko Wielkie.

-**Jaskinia Nietoperzowa w Jerzmanowicach** – znajduje się w Dolinie Będkowskiej. W korytarzach tej jaskini archeolodzy odkryli ślady człowieka ze środkowego paleolitu (sprzed 70 000 lat), kości zwierząt z plejstocenu oraz ślady palenisk i narzędzi z okresu kamienia łupanego.

-**Jaskinia Głęboka w Górze Zborów** – we wsi Podlesice. Przy wejściu do jaskini znajdują się wapienie: Krucze Skały i Dwoista Baszta.

Znajdował się tutaj kamieniołom, funkcjonujący do lat 50 –tych XX w. Ingerencja górnicza wpłynęła negatywnie na mikroklimat jaskini. Obecnie wykonano prace, które przywracają ten mikroklimat.

Jaskinie Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej to jedne z najpopularniejszych atrakcji regionu. Są świadectwem człowieka pierwotnego, zawierają piękne nacieki, swoisty mikroklimat i faunę ale penetracja ich może zagrażać życiu, jeśli nie będą przestrzegane zasady bezpieczeństwa. Warto zwiedzać te jaskinie, które są udostępnione, a z daleka podziwiać te, które ze względów bezpieczeństwa, są zamknięte dla celów turystycznych.

Źródła:

-Jaskinie Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej, [online], [dostęp: 14 maja 2020], Dostępny w Internecie: < https://pl.wikipedia.org/wiki/Jaskinie_Wy%C5%BCyny_Krakowsko-Cz%C4%99stochowskiej>;

-Speleologia, [online], [dostęp: 14 maja 2020], Dostępny w Internecie: <<https://pl.wikipedia.org/wiki/Speleologia>>;

-Jaskinia Wierna, [online], [dostęp: 14 maja 2020], Dostępny w Internecie: < https://pl.wikipedia.org/wiki/Jaskinia_Wierna>;

-Jaskinia Wierzchowska Góra, [online], [dostęp: 14 maja 2020], Dostępny w Internecie: <https://pl.wikipedia.org/wiki/Jaskinia_Wierzchowska_G%C3%B3ra>;

-Mariusz Szelerewicz, Andrzej Górny, Jaskinia Szachownica I, [dostęp: 14 maja 2020], Dostępny w Internecie: < <http://www.jaskiniejury.pl/jaskinie-wyzyny/415-szachownica>>;

-Jerzy Zygmunt, Jaskinia Brzozowa, [dostęp: 14 maja 2020], Dostępny w Internecie: <<http://www.jaskiniejury.pl/jaskinie-wyzyny/77-jaskinia-brzozowa>>;

-Wojciech Kuczok, Jarosław Surmacz, Jaskinia Niedźwiedzia Górna, [dostęp: 14 maja 2020], Dostępny w Internecie: <<http://www.jaskiniejury.pl/jaskinie-wyzyny/74-jaskinia-niedzwiedzia-gorna>>;

-Jakub Nowak, Marek Pawełczyk, Jaskinia Rysia, [dostęp: 14 maja 2020], Dostępny w Internecie: <<http://www.jaskiniejury.pl/jaskinie-wyzyny/79-jaskinia-rysia>>;

-Jaskinia Twardowskiego, [dostęp: 14 maja 2020], Dostępny w Internecie: <https://pl.wikipedia.org/wiki/Jaskinia_Twardowskiego>;

-Studnisko (jaskinia), [dostęp: 14 maja 2020], Dostępny w Internecie: <[https://pl.wikipedia.org/wiki/Studnisko_\(jaskinia\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Studnisko_(jaskinia))>;

-Jaskinia Studnisko, [dostęp: 14 maja 2020], Dostępny w Internecie: <http://www.sktj.pl/epimenides/jura/stud_p.html>;

-Jaskinia Szeroki Aven, [dostęp: 14 maja 2020], Dostępny w Internecie:
<http://www.sktj.pl/epimenides/jura/szerav_p.html >;

-Jaskinia Januszkowa Szczelina, [dostęp: 14 maja 2020], Dostępny w Internecie:
<<https://malopolska.szlaki.pttk.pl/1437-pttk-malopolska-jaskinia-januszkowa-szczelina>>;

-Jerzy Zygmunt, Jaskinia Piętrowa Szczelina, [dostęp: 14 maja 2020], Dostępny w Internecie:
<<http://www.jaskiniejury.pl/jaskinie-wyzyny/97-pietrowa-szczelina> >;

-Krzysztof Jastrząb, Jaskinia Błotna, [dostęp: 14 maja 2020], Dostępny w Internecie: <
<http://www.jaskiniejury.pl/jaskinie-wyzyny/153-blotna>>;

-Jaskinia Józefa, [dostęp: 14 maja 2020], Dostępny w Internecie:
<<http://www.jaskiniejury.pl/jaskinie-wyzyny/96-jozefa> >;

-Jaskinia Spełnionych Marzeń, [dostęp: 14 maja 2020], Dostępny w Internecie: <
<http://www.jaskiniejury.pl/jaskinie-wyzyny/112-spelnionych-marzen>>;

-Jaskinia Wierzchowska Górna, [dostęp: 14 maja 2020], Dostępny w Internecie:
<https://pl.wikipedia.org/wiki/Jaskinia_Wierzchowska_G%C3%B3rna >;

-Jaskinia Łokietka, [dostęp: 14 maja 2020], Dostępny w Internecie: <
https://pl.wikipedia.org/wiki/Jaskinia_%C5%81okietka>;

-Grota Łokietka, [dostęp: 14 maja 2020], Dostępny w Internecie: <
http://www.ojcowskiparknarodowy.pl/main/grota_lokietka.html>;

-Jaskinia Ciemna, [dostęp: 14 maja 2020], Dostępny w Internecie: <
http://www.ojcowskiparknarodowy.pl/main/jaskinia_ciemna.html>;

-Andrzej Górny, Jaskinia Nietoperzowa, [dostęp: 14 maja 2020], Dostępny w Internecie: <
<http://www.jaskiniejury.pl/jaskinie-wyzyny/101-nietoperzowa>>;

-Jaskinia Głęboka (Podlesice), [dostęp: 14 maja 2020], Dostępny w Internecie: <
[https://pl.wikipedia.org/wiki/Jaskinia_G%C5%82%C4%99boka_\(Podlesice\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Jaskinia_G%C5%82%C4%99boka_(Podlesice))>;

-Jaskinie Jurajskie, [dostęp: 14 maja 2020], Dostępny w Internecie: <
http://www.sktj.pl/epimenides/jura_p.html>.

Oprac. Iwona Rams